

राम्रो आम्रदानीका लागि केहि मुख्य बेमौसमी तरकारी उत्पादन

१. काँक्रो खेती र असोजदेखि फागुनसम्म कैडा काँक्रा उत्पादन:

- असोजदेखि फागुनसम्म काँक्रो उत्पादन गर्दा अन्य याममा उत्पादन गरेको भन्दा अलि राम्रो बजार र बजार मूल्य पाउन सकिन्छ,
- काँक्रो गर्मी तथा न्यानो हावापानी रुचाउने वाली भएकाले तुसारो खप्न सक्दैन र जाडो भएमा बिरुवाको वृद्धि पनि राम्रो हुँदैन । १८ से. देखि २४ से. तापक्रममा यसको खेती राम्रो हुन्छ । १२ से. भन्दा कम तापक्रम भएमा बीउ उम्रन गाह्रो हुन्छ र बोटको वृद्धि पनि राम्रो हुँदैन,
- त्यसकारण, असोजदेखि फागुनसम्म काँक्रो उत्पादन गर्न न्यानो तथा गर्मी हावापानी भएको ठाउँ जस्तै दक्षिण-पूर्व फर्किएको तल्लो पहाड वा तराई-मधेश जस्तो ठाउँ छान्नु पर्छ,
- यी स्थानहरूमा मध्य मंसिरसम्म खुला खेतबारीमै कैडा काँक्रा उत्पादन गर्न सकिन्छ भने मध्य मंसिरदेखि फागुन अन्तसम्म काँक्रा उत्पादन गर्न न्यानो ठाउँमा समेत न्यानो घर अर्थात् प्लाष्टिक घरको आवश्यकता पर्दछ,
- भक्तपुर स्थानीय, मालिनी, नेपा टुसी, महिको ग्रिन लड आदि जातहरू उपरोक्त याममा पनि खेती गर्न सकिन्छ । अन्य जातहरू पनि त्यस बेलाका लागि उपयुक्त हुन सक्छन् । तर ती कत्तिको राम्रो होलान भन्ने कुराका लागि सम्बन्धित ठाउँमै सानो स्केलमा (परीक्षणका रूपमा) रोपी हेर्नु पर्दछ ।

२. कात्तिक-मंसिरमा प्याज उत्पादन:

- हामी सबैलाई थाह छ कि कात्तिकदेखि माघसम्म प्याज निकै महंगो हुनेगरेको छ । त्यसबेला प्याज उत्पादन गर्दा राम्रो बजार र बजार मूल्य पाउन सकिन्छ,
- प्याज अलि चिसो वातावरण रुचाउने र हिउदे वाली भएकाले आसोज कात्तिकमा रोपेर बैशाख तिर खन्ने गरिन्छ । तर विगत दुई दशकयता केहि गर्मी सहन सक्ने र छोटो दिनको लम्बाइमा पनि गानो लाग्न सक्ने जातको विकास भएकाले हाम्रो तल्लो तथा मध्य पहाडी क्षेत्रमा जेठ-असारमा बीउ जमाई कात्तिक मंसिरमा गानो प्याज उत्पादन गर्न सकिन्छ,
- यस्ता जातहरूमा दिनको लम्बाइ १०-११ घण्टा अर्थात् छोटो दिन र २०-२५ से. (मध्यम) तापक्रम हुदाँ पनि गानो लाग्न सक्ने हुन्छन् । अन्य पुराना जातहरू भने दिनको लम्बाइ १३ घण्टा भन्दा बढी भएपछि मात्र गानो लाग्न सक्ने स्वभावका छन्,
- जेठ-असारमा बीउ जमाई कात्तिक मंसिरमा गानो प्याज उत्पादन गर्न सकिने अर्थात् छोटो दिनको लम्बाइमा पनि खेती गर्न सकिने जातमा एग्री फाउण्ड डार्क रेड भन्ने जात मुख्य छ,
- कात्तिक मंसिरमा गानो प्याज उत्पादन गरी अलि राम्रो आम्रदानी लिनका लागि हामी पनि जुटिहालौं कि ?

३. कात्तिक-मंसिरमा आलु उत्पादन:

- आलु चीसो हावापानी रुचाउने वाली हो, त्यसैले गर्मी क्षेत्रमा हिउँदमा र लेकाली क्षेत्रमा गर्मीयाममा यसको खेती गरिन्छ,
- कात्तिक-मंसिरभन्दा पहिले नै लेकको आलु खनिसकिने वा पुरानो भैसक्ने, तराई-मधेशमा त्यस बेला आलु

- उत्पादन गर्न नसकिने र शीत भण्डारमा राखिएको आलु तरकारी खान मन नपर्ने आदि कारणले गर्दा कात्तिक-मंसिरमा उत्पादित नयाँ आलुको बढी महत्व हुने गरेको छ,
- **घट्टो दिनको लम्बाइ र घट्टो तापक्रम** हुँदा जाने याम जस्तै **शरदयाममा आलुखेती गर्दा** बोटको वृद्धि छिटो हुने, दाना छिटो लाग्ने, पातहरू छिटो बुढो हुने र छोटो समयमै आलुको उत्पादन लिन सकिने हुन्छ,
- उपरोक्त कारणहरूले गर्दा **विगत दुई दशकयता शरदयाम (साउन-भदौ)मा आलु रोपी ६५ देखि ८० दिनको छोटो अवधिमै राम्रो उत्पादन र आमदानी लिन एउटा नयाँ चलन** (शरदयाममा आलुखेती) अधि बढ्दै आएको छ,
- **करिब ९०० देखि १८०० मिटरसम्मको मध्यपहाडी क्षेत्र**का पानी नजम्ने पाखोबारीमा सफलताकासाथ शरदबाली आलुखेती गर्न सकिन्छ। तर पानी कम पर्ने उच्च पहाडी क्षेत्र (१८००-२५०० मि.)मा भने असारको सुरुदेखि साउनको सुरुसम्म आलु रोप्न सकिन्छ,
- भौगोलिक क्षेत्र अनुसार शरदबाली आलु रोप्ने समय निम्न अनुसार हुन सक्छ:

भौगोलिक क्षेत्र	रोप्ने समय
तल्लो पहाड (७००-९०० मि.)	भदौ अन्त्यदेखि असोज
मध्य-पहाड (१०००-१८०० मि.सम्म)	साउन अन्त्यदेखि भदौ अन्त्यसम्म
पानी कम पर्ने उच्च पहाडी क्षेत्र (१८००-२५०० मि.)	असारदेखि साउन सुरुसम्म

- **कार्डिनल, कुफ्रिज्योति र डेजिरे** शरदयामका लागि पनि राम्रो पाइएका जातहरू हुन्,
- राम्ररी टुसाएको बीउआलु साउन अन्तिमदेखि भदौ अन्त्यसम्ममा रोपेमा छोटो समयमै आलु उत्पादन गरी राम्रो आमदानी लिन सकिने हुदा हामी पनि सो कार्यमा लागि हाल्ले कि ?

४. बैशाखदेखि असारसम्म गोलभेंडा उत्पादन:

- गोलभेंडा हामी नेपालीको जिब्रोमा ज्यादै गडेको तरकारी बाली मध्येको एक हो, जुन हरेक दिन होइन हरेक छाक तरकारी वा अचार वा भोल (Soup) वा सबै थरीमा मिलाइने गरिन्छ,
- करिब तीन दशकयता **वर्षायाममा समेत सफलताकासाथ खेती गर्न सकिने जात र खेती प्रविधिको विकास भएपछि** हाम्रो देशमा **ठाउँ अनुसार बाह्रै महिना गोलभेंडा उत्पादन गर्ने गरिएको छ**,
- तर अझै पनि **बैशाखदेखि असारसम्म ठूलो परिमाणमा गोलभेंडा आयात हुने गरेको छ** भने साउनदेखि कात्तिकसम्म पनि हाम्रो आफ्नो उत्पादनले पुगेको अवस्था छैन,
- **बैशाखदेखि असारसम्म उत्पादन गर्नका लागि पुसा रुबी, एन.सी.एल.-१, स्वरक्षा, एन.एस.-७१९ र साउनदेखि कात्तिकसम्म उत्पादन गर्नका लागि सिर्जना, अमिता जस्ता जातहरू खेती गर्न सकिन्छ**,
- दिनको तापक्रम २४ से. र रातको तापक्रम १५-२० से. गोलभेंडाका लागि उत्तम मानिन्छ। दिनको तापक्रम ३२ से. र रातको तापक्रम २१ से. भन्दा बढी भएमा फल लाग्न नसक्ने वा ज्यादै कम लाग्ने हुन्छ,
- यिनै कुरालाई ख्याल गरी बैशाखदेखि कात्तिकसम्म गोलभेंडाको उत्पादन बढाई आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धन गर्न जरुरी भएको छ।

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

फलफूल तथा तरकारी मूल्य-शृङ्खला विकास आयोजना

आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय

कृषि विभाग, हरिहरभवन

फोन: ०१-५५३०९५०/५०१०२०६

इमेल: info@vcdp.org.np

www.np.undp.org/content/nepal/en/home/projects/vcdp